

Vanliga begrepp i skolan – en liten ordlista

Anpassad studiegång

Anpassad studiegång innebär att skolan får göra avvikelser från timplanen samt de ämnen och mål som gäller för den aktuella utbildningen. Anpassad studiegång ska endast tillämpas om särskilt stöd inte i tillräcklig omfattning kan anpassas efter elevens förutsättningar och behov. Det är rektorn som beslutar om anpassad studiegång. Beslutet ska fattas inom ramen för ett åtgärdsprogram. Anpassad studiegång är tänkt att användas under en begränsad period, i så få ämnen som möjligt.

Barn- och elevombudet (BEO)

Om ditt barn utsatts för kränkningar eller mobbing i skolan så ska ni i första hand vända er till någon i skolan, till exempel en lärare eller rektorn. De har en skyldighet att agera när en elev utsatts för kränkningar. Om du inte är nöjd med deras insatser ska du vända dig till huvudmannen, d.v.s. skolchefen för kommunala skolor eller skolans styrelse för fristående skolor. Om det inte heller leder till någon förbättring kan du göra en anmälan till BEO, som är en del av Skolinspektionen.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet innebär, i diskrimineringslagen, att en person med en funktionsnedsättning gått miste om något, blivit orättvist behandlad eller blivit försatt i ett sämre läge. Det handlar om att en person med funktionsnedsättning ska kunna ta del av det som sker i en verksamhet, såsom skolan, även om det kan bli på ett lite annat sätt. För mer information om bristande tillgänglighet eller anmälan, kontakta DO (Diskrimineringsombudsmannen)

Extra anpassningar

Om det finns risk att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas ska eleven så fort som möjligt ges stöd i form av extra anpassningar. Extra anpassningar är en mindre stödsats som skolpersonal normalt kan genomföra inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det behövs inte något formellt beslut om extra anpassningar.

Pys-paragrafen – Undantagsbestämmelsen

I skollagen finns en bestämmelse – den så kallade ”Pys-paragrafen” – som säger att läraren kan bortse från enstaka delar av betygskriterierna vid betygssättningen om det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl kan exempelvis vara att eleven inte kan uppnå ett betygskriterium på grund av sin funktionsnedsättning. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra lika förutsättningar för elever som har en funktionsnedsättning att nå ett godkänt betyg. Lärare får bara använda undantagsbestämmelsen om särskilt stöd inte är tillräckligt för att eleverna ska nå en viss del av betygskriterierna.

Resursskola

Resursskola är en term som kommunerna använder för de särskilda skolor som tar emot barn som är i behov av särskilt stöd och som av olika anledningar inte klarar av att studera i den ordinarie grundskolan. Resursskolan följer samma läroplan som den ordinarie grundskolan, men det som skiljer resursskolan från ordinarie grundskolor är till exempel hög personaltäthet, mindre klasser samt anpassade lärmiljöer. Vårdnadshavare ansöker om plats i en resursskola och det är kommunen som avgör om eleven tillhör målgruppen i den aktuella resursskolan. Utbudet av resursskolor varierar från kommun till kommun.

Samordnad Individuell Plan (SIP)

Om en skolelev är i kontakt med socialtjänsten eller hälso- och sjukvården kan man tillsammans skriva en SIP för att de olika instanserna ska samordna sina insatser. Skolans delaktighet i en SIP nämns inte i lagen, men det finns inget hinder mot att skolan är involverad. Med en SIP undviker man att barnet i fråga ”faller mellan stolarna” eller blir hänvisad fram och tillbaka mellan verksamheter. Att man ska upprätta en SIP vid behov av samordning står i både Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen sedan 2010.

Skolinspektionen

Skolinspektionen är en statlig myndighet som granskar skolor och kontrollerar att skolhuvudmannen tar sitt ansvar för skolans kvalitet. Vid klagomål ska man vända sig till huvudmannen, som är skyldig att åtgärda brister. Därefter finns möjligheten att vända sig till Skolinspektionen som utreder frågorna och fattar ett beslut om vad skolan behöver göra. Alla, även elever och vårdnadshavare, kan göra en anmälan om brister i skolan till Skolinspektionen via deras webbsida.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

SPSM är en myndighet som arbetar för att alla som studerar, oavsett funktionsnedsättning, ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Detta möjliggörs t.ex. genom specialpedagogiskt stöd, specialskolor, tillgängliga läromedel och statsbidrag. SPSM kan göra insatser där det pedagogiska stödet kring en elev med funktionsnedsättning behöver utvecklas. De erbjuder också rådgivning kring pedagogiska konsekvenser av olika typer av funktionsnedsättningar.

Särskilt stöd

Om de extra anpassningarna inte räcker för att eleven ska uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, ska skolan utreda behov av särskilt stöd. Det kan också handla om upptäckta svårigheter som kan leda till att eleven, längre fram, får svårt att nå betygskriterierna. Särskilt stöd är mer omfattande/pågår under en längre tid än extra anpassningar och går oftast inte att genomföra inom den ordinarie undervisningen. Det är rektorn på skolan som beslutar om särskilt stöd och dessa insatser ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Det kan till exempel handla om tillgång till elevassistent, särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång.

Särskild undervisningsgrupp

Om det finns särskilda skäl, får rektorn besluta om en elev ska undervisas i en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt tillhör. Detta kallas för särskild undervisningsgrupp och är en sorts särskilt stöd. Särskild undervisningsgrupp kan vara att en elev får undervisning i en annan grupp inom skolan. Det kan också vara undervisning i andra lokaler med annan personal i en kammungemensam grupp.

Utredning frånvaro

Om en elev är borta ofta eller länge från skolan ansvarar rektor för att utreda orsaken till frånvaron. Det gäller oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig. Syftet med utredningen är att hitta orsaker och sätta in stöd för att stötta och åtgärda. Det finns ingen bestämmelse kring vad utredningen ska innehålla och skolan avgör vilken omfattning utredningen ska ha. Frånvaroutredningen kan t.ex. handla om utredning kring särskilt stöd eller kränkande behandling.

Åtgärdsprogram

Om de extra anpassningar som läraren ger i ordinarie undervisningen inte räcker för att eleven ska uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, har eleven rätt att få sitt behov av särskilt stöd utrett. Enligt skollagen ska en sådan utredning göras så snabbt som möjligt. Om det framkommer att eleven behöver särskilt stöd, ska ett åtgärdsprogram tas fram. Åtgärdsprogrammet är ett skriftligt, överklagningsbart, beslut på att särskilt stöd är beslutat samt vilka stödåtgärder som ska sättas in. Det är rektorn som beslutar om åtgärdsprogram.

Klagomål och anmälan

Vid klagomål ska man i första hand vända sig till skolans huvudman.

Därefter kan man vända sig till Skolinspektionen, som är tillsynsmyndighet. www.skolinspektionen.se

Vid diskriminering i skolan, vänd er till Diskrimineringsombudsmannen (DO). www.do.se

Läs mer om ditt barns rättigheter i skolan: www.skolverket.se

Eller ring deras Upplysningstjänst för att ta reda på vad som gäller: 08-527 332 00

Illustration: Pernilla Förnes